

Till de nordiska samarbetsministrarna

18 augusti 2022

Brev från Gränshinderrådet till de nordiska samarbetsministrarna om folkbokföringsproblematiken i Norden

Bästa samarbetsministrar,

De nordiska statsministrarna har deklarerat att Norden ska bli världens mest hållbara och integrerade region år 2030. Många nordbor lever redan idag ett genuint nordiskt liv med koppling till två nordiska länder, ibland till och med tre.

En stor praktisk utmaning för våra nordbor och myndigheter är folkbokföringen och de händelser i livet som är sammankopplade till denna. Gränshinderrådet är av den uppfattningen att många nordbors vardag markant skulle underlättas om ett utökat folkbokföringssamarbete sattes igång mellan de nordiska länderna. Ett sådant samarbete skulle även gynna myndigheterna i form av minskad arbetsbörda.

I dag ligger ansvaret hos den enskilde att uppdatera myndigheterna i det andra landet om livssituationen ändras. Det sker exempelvis inget automatiskt utbyte av information mellan de nordiska folkbokföringsmyndigheterna när det gäller avlidna medborgare med dubbla medborgarskap, äktenskap och skilsmässa, barns födelse, namnändring eller ändring av adress.

Visserligen finns det avtal om informationsutbyte mellan enskilda nordiska länder, bland annat ett finskt-svenskt avtal från 1940. Finland får regelbundet uppdateringar från Sverige angående de personer som är enbart finska medborgare. I tillfälle av dubbelt medborgarskap betraktar svenska myndigheter emellertid personen som enbart svensk i folkbokföringssammanhang, vilket försvårar om inte omöjliggör överföring av information till Finland.

Man kan givetvis hävda att enskilda har ett ansvar för sina nordiska livsval och att alla privatpersoner utan undantag omfattas av denna uppdateringsplikt i de länder där de

är bosatta. Gränshinderrådet menar emellertid att det borde, i linje med visionen, räcka att man som privatperson håller myndigheterna uppdaterade i sitt nordiska boplattningsland varefter myndigheter sedan automatiskt tillhandahåller informationen till de relevanta nordiska länder som personen har kopplingar till.

Någon gång är ansvarsfrågan rentav inaktuell. Det finns exempelvis situationer med obefintlig möjlighet att ta hand om sina folkbokföringsplikter med oönskade resultat för alla involverade. Gränshinderrådet har fått inrapporteringar om att det andra (hem)landet skickat valsedlar till sedan länge avlidna samtidigt som pension fortsatt betalats till avlidna. Vidare finns det exempel på att nationella reformer inte beaktar det gränsöverskridande: Att Norden är i framkant med digitalisering är mycket positivt men den snabba övergången till det digitala med nationella system som kretsar kring nationell e-ID/personnummer som utgångspunkt i varje nordiskt land har också lett till det har blivit svårare för personer bosatta/medborgare i ett annat nordiskt land att hålla kontakt med myndigheterna i sitt tidigare arbetsland – till exempel för att kontrollera uppgifterna rörande intjänad pension.

Oavsett syn på ansvarsfrågan borde visionen vara utgångspunkt. Personer som utnyttjat sin rätt till fri rörlighet i Norden borde kunna sköta sina myndighetskontakter lika lätt som andra som aldrig utvandrat eller pendlat till ett annat land. Ett enda kontaktställe i endast ett av de berörda länderna där den enskilde sköter sina ärenden angående vitt skilda livssituationer – det är den modell i form av ett slags samtyckesbaserat och automatiserat mellanstatligt utbyte av folkbokföringsinformation i den fria rörlighetens anda som vi tror bäst banar vägen för visionen 2030.

Vi på Gränshinderrådet är medvetna om att det finns tekniska utmaningar hos de nationella folkbokföringsregistren. Vidare kan utlämnandet av personuppgifter till ett annat land vara mer invecklat jämfört med mellan nationella myndigheter och juridiken kan vara komplicerad.

Men Gränshinderrådet är övertygat om att de nordbor vilkas vardag skulle underlättas av ett utökat folkbokföringssamarbete är villiga att ge samtycke till att andra nordiska länder får information från boplattningslandet per automatik.

Gränshinderrådet föreslår att samlagsministrarna i samråd med ansvariga ministrar utser en expertgrupp bestående av representanter från de nordiska folkbokföringsmyndigheter som får i uppgift att utreda och ge förslag på hur ett automatiserat informationsutbyte av persondata mellan nordiska folkbokföringsregister kan ske samt bereda ett utkast till ett nordiskt avtal på området.

Gränshinderrådet föreslår vidare att de nordiska länderna sedermera sluter ett avtal om automatiserat informationsutbyte av persondata mellan de nordiska folkbokföringsmyndigheterna.

Gränshinderrådet står till förfogande för dialog kring hur ett mandat för en sådan ex-

pertgrupp skulle kunna utformas, om samarbetsministrarna väljer att tillsätta en sådan.

Med vänlig hälsning

Vibeke Hammer Madsen, ordförande, Norge

Annette Lind, Danmark

Kimmo Sasi, Finland

John Johannessen, Färöarna

Jens Heinrich, Grönland

Siv Friðleifsdóttir, Island

Sven-Erik Bucht, Sverige

Max Andersson, Åland

Bertel Haarder, Nordiska Rådet

Medlemmar i Nordiska Ministerrådets Gränshinderråd